

Avfallsbaserad kritik av den cirkulära ekonomin

Hervé Corvellec

Institutionen för tjänstvetenskap, Lunds universitet

Avfall i Nytt Fokus

Göteborg, 14 mars 2023

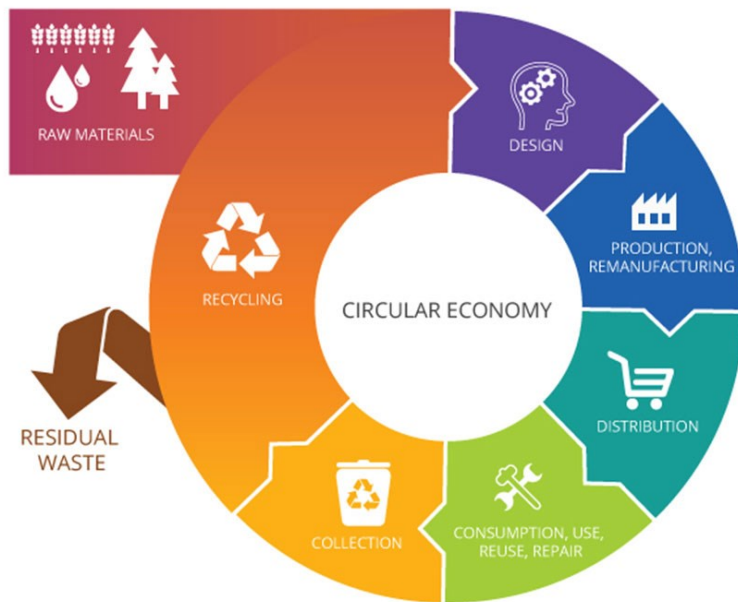
Budskapet

Den cirkulära ekonomin (CE:n) har snabbt vuxit till ett ramverk för miljö och materiell policy, samt utvecklingen av produkt och affärsmodeller.

Men samtidigt som den CE:n har dragit till sig stort stöd, har den ofta kritiserats.

Mycket av denna kritik bottnar i en förenklad syn på avfall.

<https://www.sld.com>

På bara några få år har den cirkulära ekonomin blivit ett nyckelbegrepp för industri- och miljöpolitiken med många förespråkare inom näringslivet.

"ett regenerativt system där resurstillförsel och avfall, utsläpp och energiläckage minimeras genom att material- och energikretsar fördröjs, sluts och minskas tack vare långvarig design, underhåll, reparation, återanvändning, återtillverkning, renovering och återvinning"
(Geissdoerfer et al., 2017, s. 759)

Men ...

Ej möjligt för avfall att försvinna

En cirkulärekonomi där det inte längre finns något avfall, där materialkretsar är slutna och där produkter återvinns på obestämd tid är i en praktisk mening omöjlig:

“Varje kretslopp runt cirkeln skapar dissipation och entropi, vilket beror på **kvantitetsförluster** (fysiska materialförluster, biprodukter) och **kvalitetsförluster** (blandning, nedklassning). **Nya material och ny energi** måste tillföras varje cirkulär materialkrets för att överbrygga dessa för att övervinna de dissipativa förlusterna.” (Cullen, 2017, s. 483)

Ingen cirkel är perfekt

Även cirkulära system **förbrukar resurser** och **skapar avfall samt utsläpp** (Korhonen et al., 2018a).

I synnerhet ska den energi som behövs för att driva en cirkulär ekonomi (Allwood, 2014) vara **förnybar** (Haas et al., 2015) om en övergång till cirkulära material flöden ska förverkligas.

Otydliga definitioner

Som den dåvarande ordföranden för International Solid Waste Association (ISWA) konstaterade finns det inte någon enda allmänt accepterad definition av begreppet "cirkulär ekonomi", utan olika definitioner som delar den grundläggande idén om att utvinning och användning av naturresurser ska **frikopplas** från ekonomisk produktion, med ökad resurseffektivitet som ett viktigt resultat (Mavropoulos & Nilsen, 2020, s. xxxiii)

Problemet är att **avfallseffekterna** av de olika definitioner av den cirkulära ekonomin blir varken tydliga eller jämförbara.

T.ex: absolut eller relativ frikoppling?

Avfall är komplext

Den cirkulära ekonomin erkänner inte fullt ut avfallets komplexitet när det gäller

- Producenternas roll i **insamling**
- Komplex och föränderlig **komposition**
- **Farlighet**
- **Varaktighet**

(Mavropoulos & Nilsen, 2020).

Återvinning är osäkert

- Beroende av **inflöden**
- **Olikt utvecklat**
 - för de olika avfallsflöden
 - från plats till plats
- Beroende av **marknader** som är oförutsägbara och uppvisar en hög grad av volatilitet (Traven, 2019)
- Behöver ta hänsyn till **farligt avfall** som inte bör återcirkuleras (Johansson et al., 2020),
- Allt mer integrerad med den linjära **energiproduktionen** (Rocher 2023)

Förenklingar härjar

Den cirkulära ekonomin underskattar de praktiska svårigheterna med att koppla ihop avfallsströmmar med produktion och **ersätta primära varor med sekundära varor** (Zink & Geyer, 2017).

Att betrakta avfall som en resurs kan **paradoxalt** nog öka efterfrågan på avfall snarare än att minska avfallsmängderna (Greer et al., 2021).

Den cirkulära ekonomin ansvarar ej för den **stock** av produkter och annat material som redan finns och som för eller senare kommer att bli avfall (Mavropoulos & Nilsen, 2020).

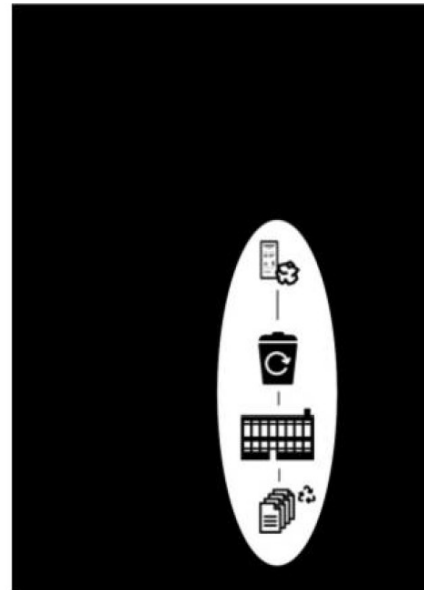
Social hållbarhet glöms bort

Den informella sektorn står för en stor andel av återvinningen
(Luthra, 2019; Zapata Campos & Zapata 2013)

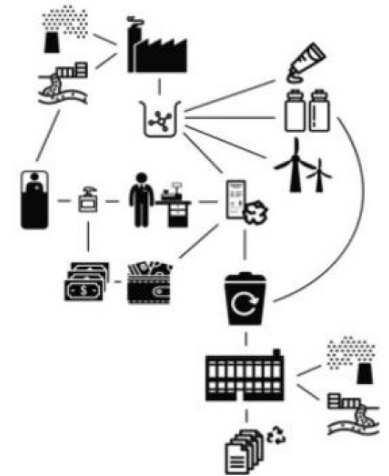
Den cirkulära ekonomin förutsätter en omdirigering av de **globala flödena** av sekundära material utan att de minst gynnade parterna tillfrågas (Gregson et al. 2015)

En övergång till
en mer cirkulär
ekonomi
förutsätter en
bättre förståelse
av avfallets
sociala natur.

Liboiron 2018

Tack

Herve.Corvellec@ses.lu.se

Referens till referenser:

Corvellec, H., Stowell Alison, F., & Johansson, N. 2022.
Critiques of the circular economy. *Journal of Industrial Ecology*, 26(2): 421-432.
(open access)

